

Ivan Grkeš

(diplomski studij etnologije i kulturne antropologije,
informatičkih znanosti te povijesti)

Ivo Perić (1930. – 2018.)

Prošle godine napustila su nas dva ugledna dubrovačka povjesničara čiji su radovi pružili neizmerno vrijedan doprinos hrvatskoj historiografiji, zaduživši ju ponajviše radovima vezanim uz lokalnu i regionalnu (mahom dubrovačku i dalmatinsku) te nacionalnu povijest. Stjecajem sudbine dogodilo se da je jedan od svojih posljednjih radova prije smrti akademik Vekarić posvetio svome kolegi Ivu Periću, koji je preminuo u siječnju 2018. godine u Zagrebu, u 88. godini života.¹

Široko postavljeni spektar tema kojima se Perić bavio rezultira problemom njegova klasificiranja isključivo kao historičara, budući da je za života ostvario doprinose u više različitih istraživačkih područja. Tako je Perić polučio izvanredne autorske monografije i članke iz povijesti školstva, gospodarstva i književnosti. Međutim, čini mi se da je njegov historiografski rad bio ne samo ključan za njegov znanstveni i intelektualni razvoj već da je u najvećoj mjeri sublimirao sva područja kojima se bavio povezavši ih i oblikovavši u jednu impozantnu autorsku cjelinu koja broji više od 30 monografija te stotinu članaka u različitim časopisima. Stoga bi bilo vrlo teško (i nezahvalno) striktno odijeliti Perićev historiografski rad od, primjerice, književnog ili pedagoškog, budući da su se isti u znatnoj mjeri međusobno prožimali, ispreplitali i nadopunjavali. Uz problem „singulariziranja“ Perićeva autorskog opusa izrazito je teško odrediti i jasan prostorni te vremenski fokus njegovih radova, koji obuhvaćaju teme iz lokalne, regionalne te nacionalne povijesti od 19. stoljeća pa sve do posljednjih godina 20. stoljeća, pri čemu je među njima izrazito teško uspostaviti jasne granice.

Ivo Perić rodio se 1930. godine u Lukaru, selu koje se danas nalazi u sastavu Općine Promina u Šibensko-kninskoj županiji, u kojemu je završio osnovnu školu, da bi daljnji obrazovni put nastavio u Šibeniku i Zadru, a potom u Sarajevu gdje je upisao studij povijesti na Filozofskome fakultetu koji je završio 1953. godine.² Njegovi znanstveni počeci, ako se tako uopće mogu i nazvati, kreću s izborom diplomske teme „Problem preventiv-nog(!) rata protiv Italije u austrijskoj vanjskoj

politici 1909-1914“ gdje se jasno uočava Perićev interes za političku povijest, koji se kasnije s istraživačkom zrelošću pomaknuo ka kulturnoj povijesti te povijesti školstva, o čemu najbolje svjedoči naslov doktorske disertacije koju je obranio na Filozofskome fakultetu u Beogradu 1969. godine pod nazivom „Borba za narodni jezik i nacionalni duh u dalmatinskom školstvu 1860-1918“. Dugi niz godina radio je kao učitelj, najprije u lokalnoj školi u Konavlima, a kasnije u Dubrovačkoj gimnaziji gdje je obnašao i funkciju direktora sve do 1974. godine. Ovo razdoblje utjecalo je na Perićev pedagoški rad te je ubrzo objavio niz priručnika i udžbenika za osnovne škole i gimnazije vezan uz nastavu povijesti.³ Po završetka rada u gimnaziji zapošljava se u Zavodu za povijesne znanosti JAZU-a u Dubrovniku gdje je radio sve do umirovljenja 1995. godine. Perićev rad u Zavodu ostat će trajno upamćen po tome što je doprinio revitalizaciji rada ove ustanove koja je do njegova dolaska zapala u ozbiljnu krizu, ponovno pokrenuvši izdavanje časopisa *Anali* koji od tada pa do danas izlazi u kontinuitetu.⁴ Po umirovljenju se Perić i dalje nastavio aktivno baviti znanstvenim radom, s tim da je u posljednjih nekoliko godina naglasak stavljao više na književne nego na povijesne teme.

Kada bismo historiografski pokušali pozicionirati Perićev istraživački opus, on bi na jednoj proizvoljno postavljenoj historiografskoj osi neprestano interferirao među različitim razinama, počevši od **tematskog fokusa** (politička, ekonomska, kulturna, pedagoška historija), **vremenskog okvira** (19. i 20. st.) te **razine pristupa** (lokalne - dubrovačke, regionalne - dalmatinske te nacionalne - hrvatske povijesti). Kod istraživanja lokalne dubrovačke povijesti ponudio je nemjerljiv doprinos političkoj i ekonomskoj historiji. Njegove studije iz povijesti dubrovačkog turizma i pomorstva⁵ do danas su ostale nenadmašene i pružaju osnovno polazište za sve istraživače koji se žele baviti sličnim temama. Važan doprinos nacionalnoj historiografiji dao je radovima u kojima se bavio političkom i parlamentarnom poviješću, gdje posebno do izražaja dolazi njegova široka erudicija. U korpusu Perićevih radova iz političke povijesti ističu se političke biografije⁶ te pretisci izabranih djela hrvatskih političara⁷ koja su popraćena kratkom uvodnom studijom. Za svakog istraživača hrvatske povijesti nezaobilazna je Perićeva biografija Frana Supila (*Mladi Supilo*)⁸ u kojoj se iznosi najranija povijest Supilova političkog djelovanja prije stupanja na hrvatsku političku scenu u kojoj je obrađena tzv. „dubrovačka faza“ Supilova političkog aktivizma. U radovima vezanim uz parlamentarnu povijesti Perić je u obradio povijest Hrvatskog sabora u tri toma, te povijest Dalmatinskog sabora u jednoj knjizi⁹, dajući neprocjenjiv doprinos institucionalnoj povijesti ovih dvaju ključnih političkih tijela za hrvatsku modernu i suvremenu povijest. Posljednji korpus Perićevih djela čine radovi s područja kulturne povijesti te povijesti školstva. U radovima vezanim uz kulturnu povijest obradio je pojedine epizode iz dubrovačke sociokulturne povijesti 19. stoljeća te periodike, dok je povijest školstva obradio s lokalne i regionalne razine.¹⁰ Tu se posebno ističe monografija o Dubrovačkoj gimnaziji koja je bila intelektualno rasadište budućih dubrovačkih i hrvatskih intelektualaca. Temeljno obilježje Perićeva istraživačkog pristupa oslonac je na povijesne izvore oko kojih gradi vlastite interpretacije koje su gotovo uvijek potkrijepljene izvornom građom koju je Perić uvelike poznao. Zahvaljujući izvrsnom poznavanju arhivske građe i literature, širokim istraživačkim afinitetima te sveobuhvatnom erudicijom, Perić se vrlo brzo istaknuo u sintetskim radovima po kojima je i danas ostao poznat.

Posljednji Perićevi radovi više su se doticali književnosti kojom se bavio još od ranih dana, a s kojom je u simboličkome smislu zaokružio svoju intelektualnu i znanstvenu djelatnost. Svega nekoliko godina prije smrti objavio je nekoliko povijesnih romana (*Neki drugi ljudi*, *Sve o Marietti*, *U gradu svetog Vlaha*), zbirki pripovijetki (*Tri sudbine*, *Nemiri u raju* i *Šutljive godine*), a također je publicirao i vlastita sjećanja

(*Memoarski zapisi* iz 2015. te *Mozaik uspomena* iz 2017). Njegov vrlo plodan istraživački rad naišao je na pozitivne odjeke kako čitateljske tako i stručne kritike te je za života bio nagrađivan prestižnim nagradama: Nagradom Grada Dubrovnika, Nagradom Slobodne Dalmacije (za znanost i za životno djelo), Nagradom „Ivan Filipović“, Redom Danice hrvatske, Nagradom grada Zagreba, Godišnjom državnom nagradom za znanost itd.

Smrću Ive Perića hrvatska historiografija ostala je bez autora vrlo širokog istraživačkog dijapazona koji je predano i temeljito radio na istraživanju moderne i suvremene povijesti, toliko pedantnog u svojim arhivskim istraživanjima na kojima je dosljedno ustrajao, da je prema navodima kolega znao raditi i do 16 sati dnevno (!);¹¹ zbog toga ga je među kolegama u Zavodu prema sjećanjima Nenada Vekarića pratila reputacija da „kud Perić prođe, tu trava više ne raste“.¹² Perićevim odlaskom lokalna i nacionalna historiografija izgubila je stručnjaka za dubrovačke i dalmatinske teme 19. stoljeća, a ponajviše osobu koja je svoju istraživačku karijeru gradila na sustavnom radu s arhivskim izvorima, nečega što i danas nedostaje hrvatskoj historiografiji. Unatoč tome što je Perić na različite načine zadužio lokalnu i nacionalnu historiografiju valja naglasiti da Perićev intelektualni kapital koji je ostavio budućim istraživačima dubrovačke, dalmatinske ili hrvatske povijesti nipošto ne smije biti kapital od kojeg će zazirati budući istraživači osupnuti Perićevom erudicijom, vrhunskim poznavanjem arhivske građe i literature; već treba služiti kao dodatan poticaj da se nastavi s istraživanjima ondje gdje je Perić stao te otvoriti neka druga područja koja još nisu bila istražena.

Bibliografija

Kolar-Dimitrijević, Mira. „Povjesničar Ivo Perić: u povodu 75. godišnjice života“. *Časopis za suvremenu povijest* 37/1 (2005): 191-203.

Šetić, Nevio. „U spomen dr. sc. Ivo Perić (1930 - 2018)“. *Napredak* 159/1-2 (2018): 232-238.

Vekarić, Nenad. „Ivo Perić (1930 - 2018)“. *Anali zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku* 56/2 (2018): 785-788.

<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=47587> (posjet 6. 8. 2019.)

Bilješke

- 1 Nenad Vekarić, „Ivo Perić (1930-2018)“, *Anali zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku* 56/2 (2018): 785-788.
- 2 <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=47587> (posjet 6. 8. 2019.)
- 3 Radi se o sljedećim radovima: *XX. stoljeće. Povijest za IV. razred gimnazije* (Zagreb, 1971), *Povijesna čitanka za IV. razred gimnazije* (Zagreb, 1972), *Povijest za VIII. razred osnovne škole* (Zagreb, 1992), *Radna bilježnica uz Povijest za VIII. razred osnovne škole* (Zagreb, 1992), *Povijest za VIII. razred osnovne škole* (Zagreb, 1996), *Radna bilježnica uz Povijest za VIII. razred osnovne škole* (Zagreb, 1997), *Povijest za IV. razred gimnazije* (Zagreb, 1997), *Metodični priručnik za nastavni rad s udžbenikom: Povijest za VIII. razred osnovne škole* (Zagreb, 2002). Većina podataka u radu vezanih uz bibliografiju Iva Perića preuzeta je iz članka Mire Kolar Dimitrijević u kojemu se nalazi opširan bibliografski pregled Perićeva istraživačkog opusa: Mira Kolar Dimitrijević, „Povjesničar Ivo Perić: u povodu 75. godišnjice života“, *Časopis za suvremenu povijest* 37/1 (2005): 191-203.
- 4 Nenad Vekarić, „Ivo Perić (1930-2018.)“, *Anali Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku* 56/2 (2018), 787.
- 5 Ivo Perić: *Razvitak turizma u Dubrovniku i okolici od pojave parobrodarstva do 1941.* (Dubrovnik, 1983), *Dubrovačko pomorstvo u 19. i 20. stoljeću* (Zagreb, 1984), *Dubrovačka periodika 1848-1918.* (Dubrovnik, 1980).
- 6 Ivo Perić: *Antun Radić 1868-1919.* (Zagreb, 2002), *Politički portreti iz prošlosti Dalmacije* (Split, 1990), *Ante Trumbić na dalmatinskom političkom poprištu* (Split, 1984), *Stjepan Radić 1871-1928* (Zagreb, 2003), *Vladko Maček. Politički portret* (Zagreb, 2003), *Pero Čingrija* (Dubrovnik, 1988).
- 7 Ivo Perić: *Josip Smoljčić, izabrani spisi* (Split, 1989), *Gajo Filomen Bulat, izabrani spisi* (Split, 1995).
- 8 Ivo Perić, *Mladi Supilo* (Zagreb, 1996).
- 9 Ivo Perić: *Hrvatski državni sabor 1848-2000.* (Zagreb, 2000), *Dalmatinski sabor 1861.-1912. (1918.)* (Zadar, 1978).
- 10 Ivo Perić: *Iz naše školsko-pedagoške prošlosti* (Dubrovnik, 1971), *Dubrovačka gimnazija od ponarođenja do danas* (Dubrovnik, 1969), *Dubrovačka periodika 1848. - 1918.* (Dubrovnik, 1980), *Borba za ponarođenje dalmatinskog školstva 1860. - 1918.* (Zagreb, 1974), *Dubrovačke teme XIX. stoljeća* (Zagreb, 1997).
- 11 Nevio Šetić, „U spomen dr. sc. Ivo Perić (1930-2018)“, *Napredak* 159/1-2 (2018): 236.
- 12 Vekarić, „Ivo Perić“, 785.

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 14 2019.

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 14 2019.

Pro Tempore

Časopis studenata povijesti,
godina XIV, broj 14, 2019.

Glavni i odgovorni urednik
Mihaela Marić

Zamjenik glavnog urednika
Saša Vuković

Uredništvo
Matea Altić, Ivan Grkeš, Marta Janković,
Mario Katić, Igor Krnjeta, Mihaela Marić,
Petar Plastić, Saša Vuković

Urednici pripravnici
Andrija Banović, Alen Obrazović,
Alen Okreša

Redakcija
Matea Altić, Andrija Banović, Ivan Grkeš,
Marta Janković, Mario Katić, Igor Krnjeta,
Mihaela Marić, Alen Obrazović, Alen Okreša,
Petar Plastić, Saša Vuković

Tajnik uredništva
Petar Plastić

Recenzenti
dr. sc. Miroslav Bertoša
dr. sc. Zrinka Blažević
dr. sc. Branimir Janković
Marko Lovrić
dr. sc. Jelena Marohnić
dr. sc. Josip Mihaljević
dr. sc. Jasmina Osterman
dr. sc. Martin Previšić
Filip Šimetin Šegvić, asist.
dr. sc. Ivica Šute

Lektura i korektura
Franka Belović, Danijel Blazsetin, Lucijan
Borić, Paula Bradić, Katarina Cukovečki,
Paula Fajt, Tanja Jelinić, Ivana Kovačić,
Ema Maglić, Mateja Papić, Borna Treska

Oblikovanje
Tomislav Vlanić

Prijevod s engleskog jezika
Mateo Gospić, Paula Fajt, Alen Obrazović

Izdavač
Klub studenata povijesti – ISHA Zagreb

Tisak
Tiskara Zelina d.d.

Naklada
Tiskano u 150 primjeraka

ISSN: 1334-8302

Tvrđnje i mišljenja u objavljenim radovima
izražavaju isključivo stavove i mišljenja
autora i ne predstavljaju nužno stavove i
mišljenja uredništva i izdavača

Izdavanje ovog časopisa financijski su
omogućili:

Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu

Centar za komparativnohistorijske i
interkulturne studije Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu

Redakcija časopisa Pro tempore im iskreno
zahvaljuje na financijskoj podršci.

Časopis se ne naplaćuje.

Adresa uredništva
Klub studenata povijesti – ISHA Zagreb
(za: Uredništvo Pro tempore),
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu,
Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb

Kontakt
pt.urednistvo@gmail.com